

- അബ്ദുത്ത് അസീസ് അൻസാരി പൊന്മുണ്ടം

പ്രവാചകന്റെ അന്ത്യാപദ്രോഗങ്ങളും സമകാലിക മുസ്ലിം സമൂഹവും

വിശ്വാസികളുടെ ജീവിത തത്തിൽ സന്നം ജീവനക്കാർ വേണ്ടപ്പെട്ടവനും പ്രിയപ്പെട്ടവനുമായെത്ര പ്രവാചകൾ. അവ രൂടെ നേതാവും നായകനും മാർഗ്ഗ ദർശിയും മാതൃകാ പുരുഷനും അദ്ദേഹ മാണം. അനുനിമിഷം അനുധാവനം ചെയ്യേണ്ടത് ആ ജീവിത മാതൃകയാണ്. ‘ദൈവങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് കൊണ്ടു തന്ന തത്തോ അത് നിങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുക. അദ്ദേഹം നിങ്ങൾക്ക് വിലക്കിയതെന്നോ അതിൽനിന്ന് അകന്ന് നിൽക്കുകയും ചെയ്യുക’ (അൽ ഹാർഡ്: 7) എന്നാണ് അല്ലെങ്കിൽ ആപ്പൊഴിഞ്ഞുന്നത്.

വിവിധ സന്ദർഭങ്ങളിൽ ആ മാതൃകാ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് നാം കേൾക്കുകയും പറിക്കുകയും ചെയ്യാം എന്ന്. ചിലരെക്കിലും അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിക്കാതെ രൂപത്തിൽ അനുസ്മരണങ്ങളും സ്വന്നഹർപ്പകടന്നങ്ങളും സാമ്പത്തികക്കാരും മുണ്ട്. പക്ഷേ, നമുക്ക് വിലപ്പെട്ട കുറേ പാംഞ്ചൾ ലഭിക്കുന്ന പ്രവാചകരെ അവ സാന്ന നിമിഷങ്ങളുക്കുറിച്ച്, ആ അവനു ദത്തിൽ അദ്ദേഹം നൽകിയ അർമ്മവ തതായ ഉപദേശങ്ങളുക്കുറിച്ച് ശുരൂവായ താക്കിതുകളുക്കുറിച്ച് പലപ്പോഴും നാം ശ്രദ്ധിക്കാതെ പോകുന്നു. ആ മാതൃകാ ജീവിതത്തെ പുർണ്ണമായും അനുധാവനം ചെയ്യാംമെന്ന് വുർആനും അനുശാസിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അദ്ദേഹ തിരുത്തേ അവസാന നാളുകളും നാം മാതൃകയും കുറുക്കയും പിന്തുടരുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്.

വിടവാദ്ദുന്നതിന്റെ സൂചനകൾ

പ്രവാചകന്റെ തിരുത്ത് മരണ സമയം എപ്പോഴാണെന്ന് കൂട്ടുമായി അനിയില്ലായിരുന്നുന്നും തിരുത്തും ഭാര്യ പുർത്തീകരിക്കാനും അനുയായിക്കളെ ഭൂത്താജ്ജം 9-ന് അറിയാം

രിക്കപ്പെടുകയും ദീൻ വിജയിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ മരണം അടുത്തിരിക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം ഉറപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈലോകത്തോടു അതിലെ ജീവിതത്തോടു മുള്ള വേർപ്പാടിന്റെ സൂചനകൾ അദ്ദേഹ തിരുത്ത് വാക്കുകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും പ്രകടമായിരുന്നു.

ഹി. 10-10 വർഷത്തിൽ മുഞ്ഞ ദിവിൻ ജബാൽ(റ)നെ യമനിലേക്ക് തിരുത്തുന്നതിൽ നിന്നും പ്രവാചകന്റെ പാഠം. മുസ്ലിംകളുടെ വൈയക്കിവും കുട്ടാം ബഹരവും സാമൂഹികവുമായ ജീവിത തത്തിൽ അഭ്യർഥം പാലിക്കേണ്ട സൂചനാ നമായ കുറു നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകിയ ആ പ്രഭാഷണം അവസാനിപ്പിച്ചപ്പോൾ ദീൻ പുർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രവൃത്തിക്കുന്ന വിശുദ്ധ വുർആനും സൂക്തതും അവതരിച്ചു. ‘ഈനും താം നിങ്ങളും ദീൻ നിങ്ങൾക്ക് സമൃദ്ധിക്കാം താങ്കൾക്ക് നടക്കേണ്ടി വരിക.’ അത് കേട്ട മുഞ്ഞ കരണ്ടു (അൽ സീറായ വന്നില്ലായ).

സാധാരണ റമദാനിൽ പത്തു ദിവസം ഇഞ്ചിത്തികാഹിരിക്കാറുണ്ടായിരുന്ന റമദാനിലെ അവസാന വർഷം ഇരു പത്തു ദിവസം ഇഞ്ചിത്തികാഹിരിക്കുന്നു (ബുവാറി). സാധാരണ റമദാനിൽ ജിബ്രിൽ, നബിയുടെ വുർആൻ മനസ്വാം ഒരു പ്രാവശ്യമായിരുന്നു പരിശോധിക്കാറുണ്ടായിരുന്നതെങ്കിൽ, അവസാന റമദാനിൽ റംദു പ്രാവശ്യം പരിശോധിക്കുകയും തെരിഞ്ഞെല്ലാം ഉറപ്പുവരുത്തുകയുമുണ്ടായി. ഈ സംഭവത്തിലും പ്രവാചകരെ മരണമടുത്തിരുത്തേണ്ട സൂചനകൾ സുക്ഷ്മ ദ്രുതികൾക്ക് കണ്ണെത്താം.

വിടവാദ്ദുന്നതിന്റെ സൂചനകൾ

പ്രവാചകന്റെ പത്തു ദിവസം അവസാനിലും 10-10 വർഷം ഹജ്ജത്തുൽഹിഡിൽ 1,25,000-ഓളും വരുന്ന തിരുത്ത് അനുയായിക്കളെ ഭൂത്താജ്ജം 9-ന് അറിയാം

തിരുവെച്ച് അഭിസംഖ്യാധന ചെയ്ത പ്രവൃത്തി പ്രസ്തുത പ്രഭാഷണം ആരംഭിച്ചത് ‘ജനങ്ങളേ, എൻ്റെ വാക്കുകൾ ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്കുക. ഈ വർഷത്തിനുശേഷം നിങ്ങളുമായി ഇതേ സ്ഥലത്തു സസ്യിക്കുവാൻ എനിക്ക് കഴിഞ്ഞെന്നു വരില്ല’ എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടായിരുന്നു. പ്രവാചകൻ അനുഭാവികളും വിജയാദികളും വിടവാദികളും അനുഭവം ഏന്നർഥം. മുസ്ലിംകളുടെ വൈയക്കിവും കുട്ടാം ബഹരവും സാമൂഹികവുമായ ജീവിത തത്തിൽ അഭ്യർഥം പാലിക്കേണ്ട സൂചനാ നമായ കുറു നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകിയ ആ പ്രഭാഷണം അവസാനിപ്പിച്ചപ്പോൾ ദീൻ പുർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രവൃത്തി പിക്കുന്ന വിശുദ്ധ വുർആനും സൂക്തതും അവതരിച്ചു. ‘ഈനും താം നിങ്ങൾക്ക് സമൃദ്ധിക്കാം താങ്കൾക്ക് നടക്കേണ്ടി വരിക.’ അതു കേട്ട മുഞ്ഞ കരണ്ടു (അൽ സീറായ വന്നില്ലായ).

പ്രസ്തുത പ്രഭാഷണം അവസാനിലും പ്രവൃത്തി കൊണ്ട് നബി(സ) ചോദിച്ചു: ‘ഞാൻ ഈ സംഭവത്തിലും നിങ്ങൾക്കെത്തിച്ചു തനില്ലെന്നോ?’ ജനങ്ങൾ നേരുകളം വിളിച്ചു.

പറിഞ്ഞു: ‘അതെ, അല്ലാഹുവിന്റെ ദുതരെ താകൾ എത്തിച്ചു തന്നിട്ടുണ്ട്’ അതു കേട്ട ആകാശത്തെക്ക് കരഞ്ഞള്ളുയർത്തി നമ്പി(സ) പറിഞ്ഞു: ‘അല്ലാഹുവേ നീ ഇതിന് സാക്ഷ്യം വഹിക്കേണ്ണേമേ.’ വിണ്ണും ചോദിക്കുന്നു: ‘അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ വെച്ച് എനെന്ന സംബന്ധിച്ച് നിങ്ങളോടു ചോദിപ്പാൽ എന്നായിരിക്കും നിങ്ങളുടെ മുഹൂറ?’ സഹാബിമാർ പ്രതി കരിച്ചു: ‘അങ്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സന്ദേശം എത്തിച്ചു തന്നുകൊണ്ട് ആ ബാധ്യത നിർവഹിക്കുകയും ഈ സമുഹത്തെ ഗൃഹങ്ങാശിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു വെന്ന് തങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കും.’ അപ്പോൾ നമ്പി വിണ്ണും ആകാശത്തെക്ക് കരഞ്ഞള്ളുയർത്തി: ‘അല്ലാഹുവേ, നീ സാക്ഷി...’ മുന്നുപ്രാവശ്യം ആവർത്തി ആശി(മുസ്ലിം).

ഈ പറയുന്ന നമ്പേരു

രു വസിയുത്ത് എന്ന നിലക്ക് പ്രവാചകൻ ഏൽപിച്ചു ഈ ഉത്തരവു ദിതം നിരവേറ്റുകയാണ് മുസ്ലിം സമുദ്രത്തിന്റെ ബാധ്യത. അത് നിർവഹിക്കു വോശാംഗ് ഉത്തമസമുദ്രാധികാരിയായം, മധ്യമസമുഡയം തുടങ്ങിയ വുർആനിക വിശേഷണങ്ങൾക്ക് അവർ അർഹരാകുന്നത്. ദേശീയമോ വാശിയമോ ആയ ഒരു ആർക്കട്ടുമല്ല മുസ്ലിംകൾ. സത്യവിശാസം സാക്ഷാത്കരിക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുന്ന ഒരാദർശ പ്രസ്ഥാനമായി നിലകൊള്ളുന്നവരാണ്. എങ്കിലേ വിജയികളാബു: ‘ജനങ്ങളെ ന്റെതിലേക്ക് പ്രവേശന ചെയ്യുകയും ധർമ്മ കൽപിക്കുകയും അധർമ്മ വിലക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു സാമ്പത്തിക മാരണത്തോടെ നിങ്ങൾ. ഈ ദാത്യം നിർവഹിക്കുന്നവരാണെ അവരാകുന്നു വിജയം വരിക്കുന്നവർ’ (ആലു ഇംബാൻ: 104).

ഉത്തമ സമുദ്രാധികാരിയായ, ദൈവത്തിന്റെ പ്രതിനിധികൾ, സത്യസാക്ഷികൾ എന്നീ വിശേഷണങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും നിന്നു ഈ വർ അർഹരാണോ? അല്ലെന്നു പറയാൻ ആർക്കട്ടുമാറിയുണ്ടാവില്ല. മുസ്ലിം സമുദ്രത്തെ ഉത്തമമാക്കിയത് അതിന്റെ സവിശേഷമായ ആദർശ ലക്ഷ്യങ്ങളും സംസ്കാരങ്ങളുമാണ്. അതാണവരുടെ മുഖ്യമാദി. ഈ ലക്ഷ്യവും സംസ്കാരവും സ്വീകരിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രാതിനിധ്യമേറ്റുടര്ന്ന് ലോകത്തിന്നു മുന്നിൽ സത്യസാക്ഷ്യം നിർവഹിക്കുകയാണ് അവരുടെ നിലനിൽപ്പിലേണ്ട നൂയം. ഈ കർത്തവ്യ നിർവഹണത്തിനായി ആത്മാർമ്മത്തോടെ മുന്നോട്ടുവരുവോഴേ, പ്രവാചകൻ വസിയുത്ത് പുർത്തീകരിക്കുവോഴേ, അവഗതകൾ അകറ്റവാനും നിന്ദ്യതക്കും നിസ്ത്വായതക്കും അറുതി വരുത്താനും കഴിയു. ഇതിലേക്കുള്ള തിരിച്ചുപോക്ക് മാത്രമാണ് മുസ്ലിം സമുദ്രത്തിന്റെയും ആധാരം. ആ ആധാരത്തിനേൽക്കും മാത്രമേ മുസ്ലിം സമുദ്രാധികാരിയാണു ശോഭനമായാവി കെട്ടപ്പെടുകയാണ് കഴിയു.

ഈ ഹജ്ജിൽ ജാറത്തുൽ അവസ്യോടെ സമീപത്തെത്തിയപ്പോൾ നമ്പി അനുയായിക്കളേക്കും പറിഞ്ഞു: ‘നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങൾ എന്നിൽനിന്ന് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക. ഈ വർഷത്തിന്നു ശേഷം ഒരു പക്ഷേ, നാശിൽ ഹജ്ജ് ചെയ്തിരിക്കുന്നത് ഇന്റെയേൽ സമുദ്രത്തിന്റെ വിഡി തന്നെയായിരിക്കും. നിരവധി സുക്തങ്ങളിലൂടെ വുർആനും നമ്പി സുക്തങ്ങളിലൂടെ വുർആനും നമ്പി നാമുദപ്പെടുത്തുന്ന പശ്ചാത്യരാണിത്. തങ്ങൾ ഇന്റൊള്ളുവരുന്ന അതെ നിലയിലേക്ക്, ചില കാര്യങ്ങളിൽ അവരേക്കാൾ മോശമായ നിലയിലേക്ക് നിങ്ങി കൊണ്ടിരിക്കുക യാണെന്ന സത്യം മനസ്സിലാക്കാൻ മുസ്ലിം സമുദ്രാധികാരിയാണും തന്നെ അവരുടെ കുടുംബം അനുഭവിക്കുന്നതും നമ്പി(സ) ചെയ്തത്. ശേഷം താനുശ്രദ്ധപ്പേരുള്ള ലക്ഷ്യങ്ങളാക്കിന്നു പ്രവാചകനാർ അതു വരെ നിർവഹിച്ചു ഉത്തരവാദിത്വം തന്റെ അനുയായിക്കൾക്ക് കൈമാറി. നമ്പി പറിഞ്ഞു: ‘അറിയുക, ഇപ്പോഴിവിടെ ഹാജറുള്ളവർ ഹാജറില്ലാത്തവർക്ക് ഈ സന്ദേശം ഏകമാറാണോ.’

യർമ സംസ്ഥാപനം, അധർമ്മ നിർമ്മാജനം എന്ന ബാധ്യതയിൽനിന്ന് പിന്നോട്ടു പോകുന്ന പക്ഷം മുസ്ലിംകളെയും കാത്തിരിക്കുന്നത് ഇന്റെയേൽ സമുദ്രത്തിന്റെ വിഡി തന്നെയായിരിക്കും. നിരവധി സുക്തങ്ങളിലൂടെ വുർആനും നമ്പി സുക്തങ്ങളിലൂടെ വുർആനും നമ്പി നാമുദപ്പെടുത്തുന്ന പശ്ചാത്യരാണിത്. തങ്ങൾ ഇന്റൊള്ളുവരുന്ന അതെ നിലയിലേക്ക്, ചില കാര്യങ്ങളിൽ അവരേക്കാൾ മോശമായ നിലയിലേക്ക് നിങ്ങി കൊണ്ടിരിക്കുക യാണെന്ന സത്യം മനസ്സിലാക്കാൻ മുസ്ലിം സമുദ്രാധികാരിയാണും തന്നെ അവരുടെ കുടുംബം അനുഭവിക്കുന്നതും നമ്പി(സ) ചെയ്തത്. ശേഷം താനുശ്രദ്ധപ്പേരുള്ള ലക്ഷ്യങ്ങളാക്കിന്നു പ്രവാചകനാർ അതു വരെ നിർവഹിച്ചു ഉത്തരവാദിത്വം തന്റെ അവരുടെ ഇന്റൊള്ളുവരുന്ന നിന്ദ്യതയുടെ കാരണമെന്നെന്ന് ചിന്തിക്കുന്നുമില്ല. എന്നാൽ മുസ്ലിം സമുദ്രാധികാരിയാണും ലക്ഷ്യത്വത്തോടു മാർഗ്ഗത്വത്വത്തോടു സംബന്ധിച്ചു ഭോഗ്യമുള്ളു വ്യക്തികളും സംഘങ്ങളും സമുദ്രാധികാരിയാണും അവരുടെ പുർഖാലാത്ത

ഒരു മേരെത്തക്കുറിച്ച് താക്കീത്

പി. 11-ം വർഷം സാഹിത്യ മാസ

ത്തിലെ ആദ്യനാളുകളിലോന്നിൽ ഉൾവിൽപ്പോയി അവിടെ വബന്ധങ്ങൾപ്പേട്ട് വർക്കു വേണ്ടി നമ്പി(സ) പ്രാർഥിച്ചു. പിന്നീട് മിഡിൽ കയറി അനുഭായിക ഭ്രാന്തി പറഞ്ഞു: ‘ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മുഖ്യപ്പോകുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് സാക്ഷിയാണ് എന്ന്. അല്ലാഹുവാണ് സത്യം, ഇപ്പോൾ ഞാനെന്റെ സങ്കേതത്തിലേണ്ട് നോക്കി ക്ഷേമിക്കാനുകയാണ്. ഭൂമിയിലെ വജ്രനാവുകളുടെ താങ്കോലുകൾ എന്നിക്കും നൽകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവാണ്, ഏൻ്റെ ശ്രഷ്ടാം നിങ്ങൾ ബഹുമേഖലയിൽ പിശാസികളുടെ മെന്ദിയും ഏന്നിക്കും പക്ഷേ, എന്നിടിക നേന്ത്രങ്ങൾക്കു വേണ്ടി നിങ്ങൾ പരസ്പരം മത്സരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ യെപ്പെട്ടുന്നു’ (ബുഖാറ). ഒന്നാം മത്തെ മുന്നിയിപ്പ്. ദീനിബോധമുള്ള വർക്കും സംഭവിച്ചുക്കാവുന്ന അപകടം.

സൗകര്യങ്ങളും ഉണ്ടെന്നു വെച്ച് ഈ ലോക ജീവിതം തിന്നാനും കൂടിക്കാനും ആസ്വദിക്കാനും മാത്രമുള്ളതാക്കാതെ, അവയുടെ പ്രഭലോഭനങ്ങൾക്കു മുമ്പിൽ കീഴിട്ടങ്ങാതെ അവ നൽകിയ നാമവർഗ്ഗ കല്പനയനുസരിച്ച് വിനിയോഗിച്ച് പരമ ലക്ഷ്യമായ പരലോകവിജയം നേടണമെന്നാണ് വുദ്ധരുന്റെ ആഫാനം. ‘അല്ലാഹു നിനക്കു തന്നിട്ടുള്ള സംസ്കാരങ്ങൾക്ക് പാരതിക ഗേഹം നേടാൻ ശ്രമിക്കുക. എന്നാൽ ഈ ലോകത്ത് നിനക്കുള്ള പങ്ക് വിസ്മരിക്കുകയും വേണ്ട. അല്ലാഹു നിനക്ക് നന്ന ചെയ്തതെ പോലെ നിയും നന്ന ചെയ്യുക. ഭൂമിയിൽ അധ്യർമ്മം പറതാൻ ശ്രമിക്കരുത്. അധ്യർമ്മികളെ അല്ലാഹു സ്വന്നിക്കുന്നില്ല’ (അത് വശസ്വന്: 77).

പരലോകത്തെക്കുള്ള കൂഷിയിടം

യുർത്തിരെന്തും സുവലോലുപതയു കെയ്യു പര്യായമായി മാറിയ വാറുനിന്റെ ദയനീയമായ അന്ത്യം വുദ്ധരുന്ന് വിവരിച്ചിട്ടുള്ളത് പിൻതലമുറകൾക്ക് പാമംകാനാണ്.

സന്പത്തും സുവസ്തുകരുണ്ടെങ്കും വിശ്വാസത്തിനു കളക്കേംപെച്ചുകുമെന്നും നമ്പി(സ) മുന്നിയിപ്പു നൽകിയിട്ടുണ്ട്: ‘അരുട്ടിന് കൂടുതൽ അഴിച്ചുവിടപ്പെട്ട വിശ്വനു വലണ്ട രണ്ടു ചെന്നായ്ക്കൾ അവക്ക് വരുത്തിവെക്കുന്ന വിപത്ത് എത്ര വലുതായിരിക്കുമോ അതിനേക്കാൾ മാരകമായിരിക്കും സന്പത്തി നേടുന്നു സ്ഥാനമാനങ്ങളാടുമുള്ള മനുഷ്യരെ മോഹം അവരും ദീനിനു വരുത്തിവെക്കുന്ന വിപത്ത്’ (തിർമ്മുദി). ‘എൻ്റെ ഉമ്മതിരെ മേൽ ഞാൻ ഏറ്റവും കൂടുതൽ ഭയപ്പെട്ടുന്നത് ദേഹേമദയേയും അറുമില്ലാത്ത ആഗ്രഹങ്ങളേയും അരുമില്ലാത്ത ആഗ്രഹങ്ങളേയും. ദേഹേമ അവരെന്ന സന്ധാർഘത്തിൽനിന്ന് തെറിക്കും. അറുമില്ലാത്ത ആഗ്രഹങ്ങളോ കട്ട പരലോകത്തെ കുറിച്ച് അവരെന്ന അശ്വം മാക്കും’ (ബൈഹാദി).

സന്പത്തും സുവസ്തുകരുണ്ടും വ്യക്തികളുടെയും സമൂഹങ്ങളുടെയും സമൂലനാശത്തെന്നു കാരണമായെങ്കും. അതിനാൽ അവരെ ലക്ഷ്യമാക്കുകയോ പുറിട്ട് പുജിക്കുകയോ അരുത്. ഇന്ന് ഉപഭോഗ സംസ്കാരം, ഭാതികവാദിയുടെ അതേ ജീവിത നിലവാരത്തിലേക്കാണ് മുസ്ലിംകളെയും കൊണ്ടത്തിച്ചത്. പ്രവാചകാധ്യാപനങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായി മുതലാളിത്തം അവരെ എന്നിടിക സുവസ്തുകരുണ്ടായിരുന്നു തന്നെക്കാൾ മുകളിലുള്ളവരെ നോക്കാനും അവരോട് മത്സരിക്കാനും പറിപ്പിച്ചു. തന്റെ സമൂഹത്തിൽ അല്ലാഹുവിരുന്നു പ്രവാചകൻ ഏറെയെപ്പെട്ട് ഭാതിക പ്രമത്തതയും സുവലോലുപതയും സത്യമായി പുലർന്നിരിക്കുകയാണോ?

ഈ ഉപഭോഗ സംസ്കാരം, ഭാതികവാദിയുടെ അതോറ്റി... വിശ്വാസയെ ധിക്കാരിയും നിങ്ങൾ യിരുമാകി മാറ്റിയെക്കാവുന്ന ദുർഘാണങ്ങൾ. പച്ചപിടിച്ച് സംസ്കാരാദികളിൽ അഴിച്ചുവിടപ്പെട്ട കന്നുകാലിയെ പ്രോലെയാണ് ഭാതിക സുവസ്തുകരുണ്ടും കാരുത്തിൽ മനുഷ്യരെ അവസ്ഥ. അവ കണ്ണമുന്നിൽ കാണുവോൾ സന്തതതെ നിയന്ത്രിക്കാൻ അവൻ കഴിഞ്ഞു കൊള്ളുന്നമെന്നില്ല.

ഈ ഉപഭോക്കത്തോടുള്ള ആർത്തി പരലോകം കൊണ്ട് നിയന്ത്രിക്കുക. അമ്ഭവാ വിഹിതമായ മാർഗ്ഗത്തിലും സന്ധാരിച്ച് മിതമായി ഉപയോഗിച്ചു. അല്ലാഹുവിരുന്നു മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവുഴിച്ചു, അവരും വിധിവിലക്കുകൾക്ക് വിധേയമായി ജീവിക്കുക. ഭാതിക താൽപര്യങ്ങളും ഇന്നമാനും തമിൽ ഏറ്റവും മുറുക്കുക. അതായിരിക്കണം വിശ്വാസികളുടെ രീതി. സന്പത്തും സുവ

പ്രതീക്ഷയും പരത്തുകയോ തന്നെ കൊടുക്കുന്ന കൊടുക്കാനും പറിപ്പിച്ചു. തന്റെ സമൂഹത്തിൽ അല്ലാഹുവിരുന്നു പ്രവാചകൻ ഏറെയെപ്പെട്ട് ഭാതിക പ്രമത്തതയും സുവലോലുപതയും സത്യമായി പുലർന്നിരിക്കുകയാണോ? ■

(തുടരും)